

'Enflasyon sanayicinin bilançosunda illüzyon yaratıyor'

EKONOMİ SERVİSİ

STANBUL Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin 2024 Haziran olağan toplantısına, önceki gün açıklanan İSO 500 araştırması damgasını vurdu. Araştırmanın sonuçlarını değerlendiren **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, "İSO 500'ün 2023 sonuçlarını bir anlamda 'finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı' gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görmeliyiz. Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz" dedi. Bahçivan, "İSO 500'ün bu yılki sonuçları iç ve dış ekonomik konjonktüre bağlı olarak biraz karamsar olabilir ama Türk sanayisinin en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir" diye konuştu.

'SANAYİ AR-GE'YE ODAKLANMALI'

Bahçivan, sanayinin Ar-Ge'ye daha fazla odaklanması gerektiğine de işaret ederek şöyle devam etti:

"2023'te bizleri en çok sevindiren gelişmelerden biri de bu alanda yaşandı. Yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 33.9 ile halen orta-düşük teknoloji yoğunluklu sektörler olsa da bu payın önceki yıla göre 3.8 puanlık belirgin bir düşüş kaydettiğini görüyoruz. Benzer şekilde düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı da 0.2 puanlık azalışla yüzde 28.7'ye gerilemiş. Buna karşılık orta-yüksek teknoloji sanayiler grubunun payı 3.1 puan artışla yüzde 30.3'e yükselirken, yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise 0.9 puan artışla yüzde 7.1 çıkarak belirli bir ivmelenmeye işaret etti. Sonuç olarak orta-yüksek ve yüksek teknoloji sanayilerin brüt katma değerdeki toplam payının 2022'ye göre 4 puanlık artışla yüzde 37.4'e çıkarak şimdiye kadarki en yüksek düzeyine ulaşması, sanayi sektörümüz için uzun süredir arzu ettiğimiz teknolojik dönüşüm konusunda bizlere umut ışığı oldu."

BAŞSAĞLIĞI

Odamız Meclisi Eski Üyesi

Can KIRAÇ'ın

vefatını büyük bir teessürle öğrenmiş bulunuyoruz.

Merhuma Allah'tan rahmet,
ailesine ve camiamıza başsağlığı dileriz.

**İSTANBUL
SANAYİ ODASI**

‘Sanayicinin üretkenliği artırılmalı’

Istanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan 2023 yılı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması içerisinde 74 **Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO)** üyesi yer aldı. Geçtiğimiz yıl 80 **EBSO** üyesinin listeye girdiğini belirten **EBSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Ender Yorgancılar**, “Merkezi İstanbul,

Ankara veya başka şehirlerde olup, aynı zamanda üretimleri İzmir’de olduğu için üyemiz olan firmalar bu sayıya dahil edilmiştir” dedi. Türk sanayisinin başarılı performansının desteklenmesi gerektiğini hatırlatan Başkan Yorgancılar, “Jeopolitik risklerin arttığı, küresel ticaretin daraldığı, yüksek enflas-

yonun ana sorun olduğu, içerde ekonomik sorunların devam ettiği bir dönemde; gerek 100 büyük gerekse 500 büyük firmamızın performansı, sanayimizin her zorlu koşula adapte olma başarısını ortaya koymaktadır. Ancak, Türk sanayicisinin bu dinamik üretkenliği artırılmalıdır” diye konuştu.

Ender Yorgancılar

**GİRİŞİM
KOÇU****ÖZGÜL ÖZTÜRK**

Türk start-up'larını global pazara açıyor

ABD'İN son 10 yılda en hızlı büyüyen gıda şirketlerinden Chobani'nin kurucu ve CEO'su Hamdi Ulukaya tarafından 2017 yılında başlatılan girişimci destek programı Hamdi Ulukaya Girişimi'ne katılmaya hak kazanan 5 girişim belli oldu. Programa bu yıl Nanomik Biyoteknoloji, Fazla, Malty, Navlungo ve ERG Controls seçildi. Bir yıl sürecek program kapsamında 5 girişimin kurucuları, ABD'de uluslararası yatırımcılarla buluşarak iş fikirlerini sunma ve global pazara erişim fırsatı yakalayacak.

Hastanelerden yeni girişimler çıkacak

ERKEN aşamadaki sağlık ve biyoteknoloji girişimlerine mentorluk, finansman ve networking imkanları sunan Entertech İstanbul Teknokent HealthTech Ön Kuluçka Programı yeni başvuru dönemini başlattı. Entertech İstanbul Teknokent Genel Müdürü Dr. Muhammed Kasapoğlu, "Girişimcilere, eğitim, mentorluk, network imkânı, prototip desteği, kuluçkada şirketleşme imkânı ve devlet desteklerine yönlendirme sağlayan programla hastanelerde ve araştırma merkezlerinde girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmayı amaçlıyoruz" dedi.

BITKİ TAKİP İÇİN İHA YERLİ ROBOTİK KOL

Türkiye'de girişimcilik kültürü sağlanan desteklerle liselere kadar yayıldı. Liseli gençlerin geliştirdiği projeler arasında bitki gelişimini takip eden insansız hava aracı, koku oluşumunu önleyen krem, yerli robotik kol gibi pek çok inovatif girişim bulunuyor.

TÜRKİYE Odalar ve Borsalar Birliği İstanbul Genç Girişimciler Kurulu'nun İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü desteğiyle hayata geçirdiği "TOBB Projektör" projesinin üçüncüsü bu yıl gerçekleştirildi. Araştıran, üreten gençlere destek olup liselerde girişimcilik kültürünün gelişmesini amaçlayan yarışmaya toplam 1017 başvuru yapıldı ve bunlardan 60'u finale kaldı. Finalist 60 proje arasından dereceye giren 10 projenin ödülleri Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen törenle sahiplerini buldu.

İLAÇLAMA DA YAPIYOR

Zeytinburnu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi; bitkileri yetiştirme dönemi boyunca izleyip değerlendiren ve ihtiyaç anında gerekli müdahaleyi gerçekleştirebilen insansız hava aracı Airfarmbot Projesi ile yarışmanın birincisi oldu. Airfarmbot tarım drone'undaki kameralar sayesinde alınan görüntüler işlenerek, mahsulün

İnsansız hava aracı Airfarmbot Projesi yarışmanın birincisi olurken, kimya atölyesinde üretilen kötü kokuların oluşmasını önleyen Nozon Projesi ikincilik ödülünü aldı. Üretimdeki İstihdamı Parmağınla Yönet Projesi ise yarışmada üçüncülükle ödüllendirildi.

büyüme aşamaları, mahsulün sağlığı ve toprak varyasyonları hakkında gerçek zamanlı bilgi edinilmesi sağlanıyor. Aynı zamanda sahip olduğu sıvı tankı sayesinde, zirai ilaçlama işlemlerini daha verimli ve insan sağlığına zarar vermeden uygulayabiliyor.

KOKUYU ÖNLEYEN KREM

İbrahim Özyayın Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin hayata geçirdiği Nozon Projesi adlı projede ikincilik ödülünü aldı. Rabio takımı tarafından okulu kimya atölyesinde üretilen krem terlemeyi durdurmadan, kötü kokuların oluşmasını önüyor. Cilt tarafından kolayca

emilen ve koltuk altının bakımını sağlayan kremin etiketleme ve ambalajlama çalışmaları da yapıldı. Özel Oğuzkaan Koleji RKM Takımı'nın "Üretimdeki İstihdamı Parmağınla Yönet Projesi" yarışmada üçüncülükle ödüllendirildi. Yapay zeka destekli görüntü işleme teknolojisiyle donatılmış, el üzerindeki eklem bölgelerini tanımlayarak hareket eden yerli ve milli bir robotik kol geliştiren liseliler bu robotik kol sayesinde engellilerin iş hayatında daha aktif ve bağımsız olmalarını hedefliyor.

240 ÖĞRENCİYE EĞİTİM VERİLDİ

PROJELERDE yer alan toplam 240 öğrenciye İstanbul Sanayi Odası'nda "Girişimcilik Eğitimi ve Deneyim Paylaşımı" sertifikalı eğitimler verildi. Şampiyon öğrenciler ve öğretmenlerinden oluşan Airfarmbot takımının ödül ve madalyalarını; İstanbul İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı Ömer Avcı ile TOBB İGKK İcra Kurulu Başkanı Hasan Bünlül birlikte verdi. İstanbul İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı Ömer Avcı, törende yaptığı konuşmada girişimcilik kültürünü öğrencilere kazandırarak, düşünen, araştıran, analiz eden ve üreten bir nesil oluşmasına katkıda bulunmayı amaçladıklarını söyledi.

10 PROJEYE YATIRIM SÖZÜ

FINALİST 3 projeye para ödülü verilirken, ayrıca ilk 10 projenin de ticarileşmesi için destek sözü verildi. İstanbul'u girişimcilik alanında üst lige taşımak ve Türkiye'yi girişimcilik alanında cazibe merkezi haline getirmek için var güçleriyle çalıştıklarını belirten, TOBB İstanbul Genç Girişimciler İcra Kurulu Başkanı Hasan Bünlül şunları kaydetti: "Türkiye'nin üreten ve ihracat yapan genç girişimcilere ihtiyacı var. Bize de bu süreçte bu toprakları yetiştirdiği pınır pınır gençlerin yanında olmak ve onları desteklemek düşüyor. Bu kapsamda düzenlediğimiz projektör projesine dahil olan liseli gençlerin girişimcilik süreçlerini desteklemeye devam edeceğiz."

500 büyük şirketten 100'ü gıda sektöründe

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'nın sonuçlarına göre, en büyük 500 şirket 24 sektörde toplandı. Söz

konusu araştırmada en fazla şirketin yer aldığı sektör 100 firmayla gıda ürünleri oldu. Geçen yıl İSO 500'de en çok şirketle yer alan gıda sektöründeki 100 işletmenin üretimden satışları 780,5 milyar lira

oldu. Gıdayı 74 şirketle ana metal sanayi takip etti.

İSTANBUL İLK SIRADA
İSO 500'deki kuruluşların bağlı olduğu odalar incelendiğinde 151 firmayla İSO, en büyük payı

aldı. İstanbul'u, 45 kuruluşla Ankara Sanayi Odası, 38 kuruluşla Ege Bölgesi Sanayi Odası ve Kocaeli Sanayi Odası, 29 kuruluşla Gaziantep Sanayi Odası ve 16 kuruluşla Bursa Ticaret ve Sanayi Odası izledi.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları

Istanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının sonuçları açıklandı.

Türkiye'de en büyük sanayi kuruluşu **Tüpraş birinci sırada yerini aldı.**

**ERDAL TANAS
KARAGÖL**
erdaltanas.karagol@yenisafak.com.tr

Tüpraş, sanayi kuruluşunun büyüklüğü olarak kullanılan gösterge olan üretimden satışlarda 484,2 milyar Lira ile ilk sırayı alırken, ikinci sırayı 238 milyar lirayla Ford Otomotiv

almıştır.

Üçüncü sırada ise yine Tüpraş ile aynı sektörde olan Star Rafineri yer almaktadır. Star Rafinerisi'nin üretimden satış miktarı ise 226,8 milyar liralık miktar olmuştur.

İlk üç sırada yer alan sanayi kuruluşlarından ikisinin enerji ile ilgili firma olması önemlidir. Enerji rafinerilerinin ülke ekonomisine katkısı ve ülke rafinerilerinde büyük miktarlarda satışın yapılması gelecekte enerji merkezi olma çabasında olan Türkiye için yeni rafineri yatırımları için de önemlidir.

İlk üç firma sonrasında bakıldığında dördüncü sırayı İstanbul Altın Rafinerisi (İAR) 142,5 milyar liralık üretimden satışla yerini almaktadır. **Altın ticaretinin yoğunluğu ve altına olan talep İstanbul Altın Rafinerisini yüksek seviyeler çıkarmıştır.**

Otomotiv sektörü de üst sıralarda yer almaktadır. İkinci sırada yer alan Ford Otomotiv firmasını 5. sırada 127,4 milyar lirayla Toyota Otomotiv takip ederken ve 107,2 milyar lirayla Oyak-Renault altıncı sırada yer almaktadır.

Dolayısıyla, ilk altı büyük sanayi kuruluşu içerisinde **3 otomotiv kuruluşunun yer alması otomotiv sektörünün Türkiye ekonomisinde önemli bir güç olduğunu bize göstermektedir.**

İlk on büyük sanayi kuruluşuna baktığımızda Arçelik firması 99,9 milyar lirayla yedinci sırada yer alırken, Mercedes-Benz Türk AŞ ise 94,2 milyar lirayla sekizinci sırada yer almaktadır.

İlk on büyük sanayi kuruluşları içerisinde yer alan son iki firma ise, 89,9 milyar lira ile Gramaltın Kıymetli Madenler Rafineri ve 79,5 milyar ile Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları olmuştur.

SANAYİ KURULUŞLARI VE CARİ AÇIK

Türkiye ekonomisinin üretim gücü olan sanayi kuruluşları hem ülke GSYH'si için hem de buldukları sektörlerde ülke ekonomisinin dışa bağımlılığını azaltmada önemli rol oynamaktadır.

Özellikle dışa bağımlılığı ve dolayısıyla cari açığı azaltacak yeni ve büyük sanayi kuruluşlarının varlığı ülke geleceği açısından stratejik öneme sahiptir.

twitter.com/erdalkaragol

PPK'nın faiz kararı ve yıl sonu için beklentiler

Bu gün Merkez Bankası Para Politikası Kurulu (PPK) faiz kararını göreceğiz. Genel beklenti PPK'nın politika faizini %50 seviyesinde sabit tutacağı yönünde. Zaten bir süreden bu yana Merkez Bankası yönetimi hem

yazılı hem de sözlü olarak politika faizinin bir süre daha bu seviyede kalacağına ilişkin ciddi bir yönlendirme yapmıştı.

Dahası piyasalar da Merkez Bankası'nın bugüne kadar atığı adımları göz önünde bulundurarak mevcut

duruma göre pozisyon almaya devam ediyorlar. Hal böyle olunca da piyasa PPK'dan bir sürpriz beklemiyor.

Öte yandan sıkılaştırma programının para politikası kısmının etkileri de pek çok veriye yansımaya başladı. Hatta bazı verilerde etkiler giderek daha belirgin hale geliyor. Örneğin Piyasa Katılımcıların Anketi'ndeki cırt yıl sonu enflasyon beklentisi gerilemeye devam ediyor. Dahası döviz kuru beklentileri de her geçen ay aşağı yönlü revize oluyor. Bir ara 40,50'ye kadar yükselen 2024 yıl sonu Dolar/TL beklentisi artık 37,75 seviyelerinde.

Elbette tüm bu verileri olumlu olarak niyelemiyoruz. Ancak bu tarz bir sıkılaştırma programının yan etkileri olduğu aşikâr. O etkiler de en çok reel sektör üzerinde hissediliyor ve zaman geçtikçe verilere daha net bir biçimde yansıyor. Örneğin bir önceki ay %0,1 daralan **Sanaşı Üretim Endeksi**'ndeki bu ayki daralma %4,9.

Bir diğer önemli öncü gösterege olan İmalat **Sanaşı Kapasite Kullanım Oranı** son 3 aydır düşmeye devam ediyor. Bu verilerle uyumlu olarak **ISO İmalat PMI** verisi de son 3 aydır eşik değeri olan 50'nin altında ve düşüşünü sürdürüyor.

Geldiğimiz noktada enflasyonla mücadele için atılan adımların etkilerinin tam olarak hissedilmesi pek mümkün değil zira para ve maliye politikalarının etkileri gecikmeli olarak verilere yansıyor. Ancak pek çok öncü gösterege yola çıkarak reel sektörün artık ciddi manada zorlanmaya başladığı bir dönemin içerisinde olduğumuzu not etmekte fayda var.

Bu zorlanmanın en önemli nedenleri arasında finansmana erişim ve finansman maliyeti sorunu var. Finansman maliyeti konusunda bankaların politika faizine duyarlı kredi faiz oranı politikasının bir süre daha devam edeceği aşikâr. Ancak finansmana erişim noktasındaki en temel kısıt ticari kredi büyümesinin aylık %2 ile sınırlandırılmış olması. Bu rasyo bankaların kredi verme konusundaki ıhtahını ciddi bir şekilde azaltmış durumda. Elbette bugünden faiz indirimlerini konuşmak pek mümkün görünmüyor. Her ne kadar bazı uzmanlar/yorumcular bu yıl sonuna doğru bir veya bir kaç faiz indirimini şimdiden konuşmaya başlamış olsa da şimdilik esas kısıtın aylık kredi büyümesi sınırdan kayırdığına ilişkin ifade etmeliyiz.

Son olarak 2023 yılının son 2 çeyreğini sıkılaştırma programının etkisinde geçiren **sanaşı** işletmelerinin performansları hakkında birkaç veriye göz atalım. Malumunuz hafta başında **İstanbul Sanaşı Odası** ISO500 verilerini açıkladı. Türkiye'nin en büyük 500 **sanaşı** kuruluşunun satışlarında son 14 yılın en sert reel düşüşünü görüyoruz. Buna ilave olarak ISO500 şirketlerinin toplam borçları ağırlıklı olarak kısa vadeli borçlar dönüşmüş durumda. 2023 yılında zarar eden ISO500 şirket sayısı 96 sevede çıkmış.

Elbette Türkiye ekonomisinin en temel sorunu enflasyon. Bugün asgari ücret de dahil olmak üzere tartışılmaz bütün konuların ana nedeni enflasyon oluyor. Bu bakımdan enflasyonla mücadele ve enflasyonu kalıcı olarak tek haneye indirme konusundan kesinlikle taviz vermememiz gerekiyor. Ancak bunu yaparken reel sektör üzerinde kalıcı hasar bırakma riski olan bazı düzenlemeleri gözden geçirmekte ve dezenflasyon programına zarar vermeyecek şekilde reel sektöre destekleyici adımları geliştirmekte fayda var.

Bu bakımdan geçtiğimiz Salı günü gerçekleştirilen Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) toplantısının da ana gündem maddelerinden birisi olan Yatırım Taahhütlü Avans Kredileri (YTAK)'nin kapsamının genişletilmesi ve süreçlerinin hızlandırılması konusu reel sektör açısından kritik önem arz ediyor. Ayrıca YTAK benzeri ilave bazı uygulamalarında devreye alınması gündeme gelmeli.

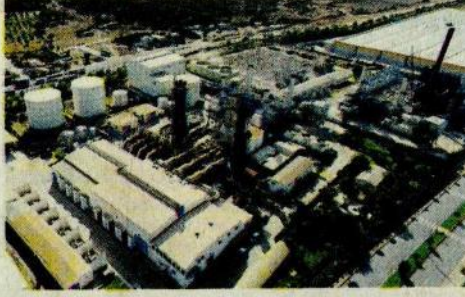

LEVENT YILMAZ
levent.yilmaz@yenafak.com.tr

'EN BÜYÜK 500'ÜN 85'İ HALKA AÇIK

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu 2023 Araştırması'nın sonuçlarına göre, 2022'de 73 olan halka açık şirket sayısı geçen yıl 12 adet artışla 85'e çıkarak en yüksek düzeye ulaştı. Araştırmaya göre, **İSO 500** içinde halka açık şirketlerin sayısı 2017-2021 döneminde 65-69 bandında seyrederken, 2022 ve 2023 yıllarında ortaya çıkan finansal koşullar şirketleri halka açılmaya yöneltti. Türkiye'nin en büyük 500 şirketleri arasında sayıları artan halka açık kuruluşlar, 2022'de 73'e, 2023'te ise 85'e çıkarak en yüksek seviyeyi gördü. **İSO 500** içerisinde yer alan halka açık şirketlerin performanslarına bakıldığında, üretimden satışlar 2 trilyon 67.3 milyar lira ile toplamdan yüzde 32.4'lük pay alırken, dönem kar ve zarar toplamındaki payı yüzde 33.6'dan 35.5'e yükseldi.

İSO 500 listesinde Manisa 33 FIRMA İLE YER ALDI

■ **TÜRKİYE'NİN** ilk 500 **sanayi** kuruluşu çalışması-
nın 2023 yılı sonuçları açıklandı. Bu yıl ilk 500 listesinde
Manisa'dan 33 firma yer aldı. Listede yer alan firmalar
tebrik eden Manisa Ticaret ve **Sanayi Odası** Başkanı
Mehmet Yılmaz, "Manisa'mız 33 firma ile **sanayi** devleri
arasında yer alarak iş dünyasının cazibe merkezi oldu-
ğunu bir kez daha göstermiştir. Üretimin ve istihdamın,
ihracatın gerçek kahramanları olan bu işletmelerimiz
şehrimizin kalkınmasında ve markalaşmasında önemli
bir rol üstleniyorlar" dedi. ■ **CÜNEYT HASÇELİK**

500'ün 85'i borsada İŞLEM GÖRÜYOR

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük **Sa-nayi** Kuruluşu 2023 Araştırması'nın sonuçlarına göre, **İSO 500** içinde halka açık şirketlerin sayısı 2017-2021 döneminde 65-69 bandında seyrederken, 2022 ve 2023 yıllarında ortaya çıkan finansal koşullar şirketleri halka açılmaya yöneltti. Türkiye'nin en büyük 500 şirketleri arasında sayıları artan halka açık kuruluşlar, 2022'de 73'e, 2023'te ise 85'e çıkararak en yüksek seviyeyi gördü.

500 ŞİRKETİN KARI 1 TRİLYON 175 MİLYARA ÇIKTI

İSO 500 içerisinde yer alan halka açık şirketlerin performanslarına bakıldığında, üretimden satışlar 2 trilyon 67,3 milyar lira ile toplamdan yüzde 32,4'lük pay alırken, dönem kar ve zarar toplamındaki payı yüzde 33,6'dan 35,5'e yük-

seldi. Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** şirketinin faiz, amortisman ve vergi öncesi karı 2022'ye kıyasla yüzde 45,5 artışla 1 trilyon 175 milyar liraya çıkarken, halka açık 85 şirketin faiz, amortisman ve vergi öncesi karı 379 milyar 968 milyon lirayla toplam içindeki payı yüzde 32,3 oldu.

85 ŞİRKETİN BORCU 1 TRİLYON LİRAYI GEÇTİ

Bilanço göstergelerinde yer alan toplam borçlara bakıldığında, Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** şirketinin borcu 2023 yılında yüzde 60 artarak 2,5 trilyon liradan 4 trilyon 13 milyar liraya çıktı. Halka açık şirketlerin toplam borcu ise 1 trilyon 373,5 milyar lira ile toplam içindeki payı yüzde 34,2 olurken, kısa vadeli borçlar 1 trilyon 49,3 milyar ile yüzde 36,8 ve uzun vadeli borçlar 324 milyar 203 milyon ile yüzde 27,9'lük pay aldı.

İSO 500'DE ANADOLU'NUN GÜCÜ GİDEREK ARTIYOR

Sanayi devleri arasında yer alarak üretimdeki gücünü gösteren Anadolu'nun ticaret ve **sanayi odası** bünyesindeki şirket sayısı her geçen yıl artıyor. Depremlere rağmen bölgedeki **sanayi** üretimi yapan şirketlerin **İSO 500** başarısı, ülke ekonomisine katkılarını ortaya koydu

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu 2023 Araştırması'nın sonuçları açıklandı. Bu sonuçlara göre, Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşları listesinde Anadolu'daki firmaların ağırlığı artmaya devam ediyor. **İstanbul Sanayi Odası**, 151 firma ile en fazla temsil edilen bölge olmaya devam ederken, diğer illerden de önemli katkılar sağlanıyor.

SANAYİNİN GELİŞİMİ DEVAM EDİYOR

Ankara Sanayi Odası 45 kuruluş ile ikinci sırada yer alırken, Ege **Sanayi Odası** ve Kocaeli **Sanayi Odası** 38'er firma ile önemli bir yer tutuyor. Gaziantep **Sanayi Odası** 29, Bursa Ticaret ve **Sanayi Odası** 16, Kayseri **Sanayi Odası** ise 14 firma ile listede yer alıyor. Bu dağılım, **sanayinin** sadece İstanbul'a değil, Anadolu'nun farklı bölgelerine de yayıldığını gösteriyor.

FİRMALARIMIZ

PERFORMANSLARINI ARTIRIYOR

Adana **Sanayi Odası** Başkanı Zeki Kıvanç, 2022'de 14 firmanın toplam üretimden net satışlarının 67.3 milyar TL olduğunu, 2023'te ise 11 firma-

nin 82.6 milyar TL'ye ulaştığını belirtti. Firma sayısının azalmasına rağmen satış miktarının artmasının firmaların bireysel performanslarının iyileştiğini gösterdiğini ifade eden Kıvanç, **sanayi** sektörünün zorlu koşullara rağmen başarılı bir yıl geçirdiğini vurguladı.

GURUR DUYUYORUZ

Eskişehir Organize **Sanayi Bölgesi** Başkanı Nadir Küpeli, **İSO 500** listesinde Eskişehir'den 17 **sanayi** kuruluşunun yer almasının gurur verici olduğunu belirtti. Küpeli, "Eskişehir **OSB**'de halen yapımı süren 250'den fazla yeni **sanayi** tesisi var. Gelecek yıllarda daha fazla Eskişehirli firmanın bu listede yer alacağını göreceğiz" dedi.

ÜRETİM VE İHRACATIN MERKEZİYİZ

Eskişehir **Sanayi Odası** Başkanı Celalettin Kesikbaş, **İSO 500** listesinde Eskişehir **Sanayi Odası**'na üye 19 firmanın yer aldığını belirterek, "Eskişehir ülkemizin en önemli üretim merkezlerinden biri" dedi. Kesikbaş, Eskişehir'in başta havacılık, savunma, beyaz eşya, makine imalat ve gıda **sanayi** olmak üzere tüm sektörlerde cid-

di bir üretim ve ihracat potansiyeline sahip olduğunu vurguladı.

DEPREME RAĞMEN BAŞARI SAĞLADIK

Gaziantep'ten 29 firmanın **İSO 500** listesinde yer aldığını belirten Gaziantep **Sanayi Odası** Başkanı Adnan Ünverdi, "Deprem felaketine rağmen firmalarımızın sergilediği performans, kent ve ülke ekonomimizin büyümesine önemli katkılar sunmaktadır" dedi. Ünverdi, yeni yatırım alanlarının desteklenmesi gerektiğini ve Amanos Tünel Projesi'nin hızlandırılmasının kritik önem taşıdığını belirtti.

POTANSİYELİMİZİ YÜKSELTMEK İÇİN ÇALIŞIYORUZ

Kayseri Ticaret Odası Başkanı Ömer Gülsoy, 2023 yılının **sanayi** sektörü adına zorlu geçtiğini belirterek, "Asın felaketini yaşadığımız 6 Şubat depremleri **sanayimize** büyük bir darbe vurdu. Yaşanan tüm bu olumsuzluklara rağmen Kayseri'den firmalarımızın listede yer almasının anlamı ve önemi çok büyüktür" dedi.

ÜRETEN MERSİN GURUR VERİCİ

Mersin Ticaret ve **Sanayi Oda-**

ası Başkanı Hakan Sefa Çakır, Mersin'den **İSO 500** listesinde yer alan firmaların gurur verici olduğunu belirterek, "**Sanayi** yatırımcısı uygun arsa bulamıyor. Bu konuda tarıma elverişli olmayan hazine alanlarının **sanayi** arazisi olarak imara geçmesi gerekiyor" dedi. Çakır, Mersin'in **sanayide** kendisini ispat eden bir kent olduğunu vurguladı.

ÜRETİM GÜCÜMÜZ ARTIYOR

Konya **Sanayi Odası** Başkanı Mustafa Büyükeğen, Konya'nın **sanayi** üretimine güçlü katkı vermeye devam ettiğini belirterek, "Konya, Türkiye'nin önemli **sanayi** merkezlerinden biri haline geldi. **İSO 500** listesinde yer alan firmalarımızın bunun en büyük göstergesi" dedi. **İSO 500** listesi, Türkiye'nin **sanayi** sektöründe Anadolu'nun yükselişine işaret ediyor. İstanbul'un halen en büyük paya sahip olmasına rağmen, diğer illerin **sanayi** firmaları da güçlü performanslar sergileyerek listede yer alıyor. Bu durum, Türkiye'nin **sanayi** gücünün ülke geneline yayıldığını ve Anadolu'nun ekonomik kalkınmasında önemli bir rol oynadığını gösteriyor.

Gıda ürünleri sektörü lider

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından her yıl düzenlenen Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu 2023 Araştırması'nın sonuçları açıklandı. Bu yıl, en büyük 500 şirket 24 farklı sektörde toplandı. Araştırmada, en fazla şirketin yer aldığı sektör gıda ürünleri oldu ve 100 firma ile zirvede yer aldı. Bu sayı, geçen yıla göre 6 şirketlik bir artışı ifade ediyor.

Gıda ürünleri sektörünü 74 şirketle ana metal **sanayi** takip etti. Üçüncü sırada ise 47 şirketle motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı sektörü yer aldı. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatından 35, elektrikli teçhizat imalatından 34, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatından 30, tekstil ürünlerinin imalatından ise 26 şirket listede kendine yer buldu.

Araştırma, bazı sektörlerdeki şirket sayısının azaldığını da gösterdi. Tekstil sektöründen listeye giren şirket sayısı 32'den 26'ya, kimyasallar ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe faaliyet gösteren şirket sayısı ise 40'tan 35'e düştü.

Listede diğer sektörlerdeki şirket sayıları da dikkat çekti. Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı 17, kağıt ve kağıt ürünleri 12, giyim 10, madencilik ve taş ocaklığı ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı 9, bilgisayarlar, elektronik ve optik ürünlerin imalatı 8, diğer ulaşım araçlarının imalatı ise 7 şirketle listede yer aldı.

İçeceklerin imalatı ve ağaç ürünleri imalatı (mobilya hariç) 6, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, mobilya ve diğer imalatlardan 4'er, tütün ürünlerinden ise 2 şirket listeye girdi.

İSO'nun araştırmasına göre, listeye giren şirketlerin üretimden satışları 2023 yılında 2022'ye göre yüzde 42,1 artarak 6,3 trilyon liraya yükseldi. Üretimden satışlarda başı 1,1 trilyon lirayla ana metal **sanayi** çekti. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı yapan işletmeler, 47 şirketle listeye girerek ikinci sırada yer aldı. Bu şirketlerin üretimden satışları 1 trilyon lirayı aştı. Gıda sektöründeki 100 işletmenin üretimden satışları ise 780,5 milyar lira oldu.

İSO 500'de yer alan kuruluşların bağlı olduğu odalar incelendiğinde, 151 firmayla **İstanbul Sanayi Odası** en büyük paya sahip oldu. İstanbul'u, 45 kuruluşla **Ankara Sanayi Odası**, 38'er kuruluşla **Ege Bölgesi Sanayi Odası** ve Kocaeli **Sanayi Odası**, 29 kuruluşla Gaziantep **Sanayi Odası**, 16 kuruluşla Bursa Ticaret ve **Sanayi Odası** ve 14 kuruluşla Kayseri **Sanayi Odası** izledi.

Halka açık şirket sayısında rekor artış

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'na göre, 2022'de 73 olan halka açık şirket sayısı, geçen yıl 12 adet artışla 85'e yükselerek en yüksek seviyeye ulaştı. Araştırma, İSO 500'deki halka açık şirketlerin sayısının 2017-2021 döneminde 65-69 arasında değiştiğini, 2022 ve 2023 yıllarında ise artan finansal koşullar nedeniyle bu şirketlerin halka açılma eğiliminde olduğunu ortaya koydu.

İSO 500'de yer alan halka açık şirketlerin performanslarına bakıldığında, üretimden satışlar 2 trilyon 67,3 milyar lira ile toplam satışların yüzde 32,4'ünü oluşturdu. Dönem kar ve zarar toplamındaki payları ise yüzde 33,6'dan 35,5'e yükseldi. Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketinin faiz, amortisman ve vergi öncesi karı (FAVÖK) 2022'ye kıyasla yüzde 45,5 artışla 1 trilyon 175 milyar liraya çıktı. Halka açık 85 şirketin FAVÖK'ü ise 379 milyar 968 milyon lira olarak kaydedildi ve toplam içindeki payları yüzde 32,3 oldu.

Ancak halka açık şirketlerin ihracat payı 2022'de yüzde 34,1'den 2023'te yüzde 32,7'ye geriledi. Toplam aktifleri ise 2 trilyon 916 milyar lira ile toplamın yüzde 33'ünü oluşturdu. Halka açık 85 sanayi şirketinin toplam borcu ise 1 trilyon 373,5 milyar lira olarak gerçekleşti.

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Levent Aydın, Türkiye ekonomisinin büyüme hedefleri doğrultusunda sanayinin yatırım ve üretim devamlılığı için finansmana erişimin önemini vurguladı. Aydın, halka açılmanın sanayi şirketlerine kısa vadede sermaye toplama, borçlanma ihtiyacını azaltma ve finansal yapmayı güçlendirme konularında katkı sunduğunu belirtti. Uzun vadede ise finansal istikrar ve büyüme potansiyeli sağlayarak önemli bir rol oynadığını ifade etti. Sanayi şirketlerinin sermaye piyasası araçlarını kullanmasının ekonomik büyüme ve kalkınmaya katkı sağlayacağını dile getiren Aydın, halka arzların teşvik edilmesinin bu süreci olumlu yönde etkileyebileceğini belirtti.

TÜRK SANAYİNİN DEVLERİ LİSTESİNE SAVUNMA DAMGASI

Türk savunma sanayisi şirketleri, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde üst sıralara tırmandı. Listede 13 basamak yükselip 17'nci olan milli hava araçlarının üreticisi TUSAŞ, savunma sanayisinde en üst sırada yer alan şirket oldu

Türk savunma sanayisi şirketleri ortaya koydukları performansla "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde üst sıralara tırmandı.

İstanbul Sanayi Odasının (İSO) hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması sonuçları açıklandı.

Türk savunma sanayisi şirketleri listedeki başarılarıyla dikkati çekti.

Listede, üretimden satışlara göre yapılan sıralamada savunma sanayisi adına en üst sırada milli hava araçlarının tasarım ve üretimini gerçekleştiren Türk Havacılık Uzay Sanayii (TUSAŞ) yer aldı. TUSAŞ, 55 milyar 183 milyon 358 bin 122 lira üretimden satış rakamıyla 13 basamak yükselip 17'nci oldu. Türk savunma sanayisinin öncü şirketlerinden ASELSAN, 53 milyar 625 milyon 427 bin 894 lira ile 1 basamak ilerleyerek 19'uncu sırada yer buldu.

Roket, mühimmat ve füze teknolojilerinde Türk savunma sanayisinin en önemli üreticisi konumundaki Roketsan, 22 milyar 472 milyon 676 bin 14 lira üretimden satış bedeliyle 15 basamak ilerleyerek 50'nci sıraya çıktı. Ticari ve askeri kara araçları üreticisi Otocar ise 19 milyar 738 milyon 359 bin 970 lira ile 38 sıra yükseldi ve 59'uncu basamakta yer buldu.

ASKERİ KARA ARAÇLARIYLA 345 BASAMAK ATLADI

Havacılık motorları konusunda Türk savunma sanayisine katkı sağlayan TUSAŞ Motor Sanayii, 9 milyar 872 milyon 597 bin 81 lira ile 50 sıra tırmanarak listede 140'ıncı sıraya ulaştı.

Ticari ve askeri kara aracı üreticisi BMC Otomotiv, 9 milyar 295 milyon 862 bin 782 lira ile 19

basamak geriledi ve 150'nci sırada yer aldı.

Askeri kara aracı üreticisi FNSS, 8 milyar 137 milyon 480 bin 986 lira ile 345 basamak yükseldi ve 167'nci sıraya çıktı.

Türk savunma sanayisi bünyesinde ağır silah sistemlerindeki katkısıyla dikkati çeken Makine ve Kimya Endüstrisi AŞ, 7 milyar 787 milyon 621 bin 255 lira ile 44 basamak geriledi ve 181'inci oldu.

Yazılım tabanlı çözümler geliştiren HAVELSAN, 6 milyar 196 milyon 282 bin 144 lira ile 17 basamak yükseldi ve 235'inci sırada yer buldu.

Sivil sektörlerin yanı sıra savunma sanayisine yönelik yaşam alanları ve özel yapılar oluşturan Dorç Prefabrik, 6 milyar 196 milyon 109 bin 360 lira ile 236'nci sıradaki yerini korudu.

Ticari çözümleri yanında askeri araç ve güç grupları üreten Tümosan, 6 milyar 8 milyon 249 bin 915 lira ile 51 sıra yükselip 240'ıncı oldu.

Ticari ve askeri kamyonlar ve çekici sistemleri üreten Koluman Otomotiv, 5 milyar 767 milyon 404 bin 967 lira ile 164 basamak ilerleyip 254'üncü sırada yer buldu.

Türk savunma sanayisinin hafif ve orta kalibre ateşli silah üreticisi Samsun Yurt Savunma, 3 milyar 443 milyon 72 bin 198 lira ile 320 basamak çıkarak 424'üncü sıraya ulaştı.

Hava platformları için çeşitli çözümler üreten Alp Havacılık, 3 milyar 347 milyon 429 bin 856 lira ile 27 sıra yükselerek 444'üncü oldu.

FNSS ve Samsun Yurt Savunma, geçen yılki başarılarıyla ilk 500 firma arasına girdi.

CEBİMİZDEKİ EL

Esfender Korkmaz

Ekonomi resesyona girecek mi?

İstanbul Sanayi Odası Başkanı **Esfender Korkmaz** 2023 yılının 500 büyük firmasını açıklarken, "Ekonomide bir iniş olacağı kuşkuyla muhtemel. Yunusok iniş tercih etmezsek, çökme riski yüksek olabilir" dedi.

Resesyon, iktisadi faaliyetlerde durğunluk, GSYH'da birkaç çeyrek üst üste ekşi büyüme yaşanmasını ifade eder.

Aslında Türkiye 20 yıldır finans sektörüne ve inşaat sektörüne çalışıyor. İnşaat sektörü dışında reel sektör ihmal edildi. Türkiye'de sektörel denge bozuldu.

Yüksek enflasyonun getirdiği belirsizlik, doğrudan yabancı yatırım sermaye girişinin durması, daha önemlisi güven sorununun oluşması, reel sektörde tasarruf ve yatırım hacmini daralttı. Şimdi vergi artırdan gibi yanlış kararlarla hükümet resesyon riskini artırdı.

Açıklanan verilere bakarsak reel sektör daralıyor.

1) 500 büyük firmanın 2023 satışları bir önceki yıla göre reel anlamda (enflasyondan arındırılmış olarak) yüzde 13,8 oranında daraldı.

Aynı dönemde 500 büyük firmanın ihracatı yüzde 2,9 oranında geriledi. Bu firmaların kârlılık oranları yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e geriledi.

Zarar eden firma sayısı arttı. 500 büyük firma içinde 2023 yılında 5 firmadan biri zarar etti.

Kâr ve Zarar Eden Firma Sayısı

	KAR EDEN	ZARAR EDEN
2022	442	58
2023	404	96

2) Meriç Bankası'nın açıldadığı imalat sanayi toplam kapasite kullanım oranı 2023 yılı Haziran ayında yüzde 76,6 iken, 2024 Haziran ayında yüzde 76,2'ye geriledi.

3) MB İktisadi Yönelim İstatistikleri ve reel kesim güven endeksi verilerine göre, son üç ayda üretim hacmi daraldı, toplam sipariş miktarı azaldı, ortalama birim maliyet arttı. Reel sektör öntümlüdeki üç ay içinde benzer beklenti içindedir.

REEL SEKTÖRDE İKTİSADİ FAALİYETLER

	BİR ÖZ AY	MEVSİM	ÖZGÜNCEL ÖZ AY
Üretim Hacmi	▲	▲	▲
Toplam Sipariş Miktarı	▲	▲	▲
Üretim Sipariş Miktarı	▲	▲	▲
İhracat Sipariş Miktarı	▲	▲	▲
Toplam İstihdam	▲	▲	▲
Ortalama Birim Maliyet	▲	▲	▲
Birim Fiyat	▲	▲	▲

Not: Kısa oklar aylık değişimleri, uzun oklar ise yıllık değişimleri göstermektedir. Kaynak: MB aynen alınmıştır.

4) MB finansal olmayan kuruluşların, keşin vadeye göre kısa vadeli (bir yıl) dış borç stokunun 71,7 milyar dolar olduğunu açıkladı. Geçen yıllara göre düşme var ve fakat dış talebin azalması nedeniyle ihracatta da gerileme var.

KAYNAK MB aynen alınmıştır.

Borsa ve döviz gelen sıcak paranın yeniden çıkması, kurları artırır ve döviz sorunu artar.

İmalat sanayisinde ithal girdi payı yüksektir. İthalatın finansmanını arzıyorsa, iç üretimde daralma olur.

5) TOİK verilerine göre: Sektörel güven endeksleri de düşüyor. Haziran ayında bir önceki aya göre:

■ Hizmet Sektörü: yüzde -1,5
■ Perakende Ticaret: yüzde -2,6
■ İnşaat: yüzde -0,5 oranında düştü.

6) Son 4 aydır Türkiye imalat sanayi PMI (Purchasing Managers Index = Satın alma yöneticileri endeksi) indeksi de düşüyor.

■ MART: 50,20 ■ NİSAN: 50,00 ■ MAYIS: 49,30 ■ HAZİRAN: 48,40 oldu.

7) Hükümetin vergileri artırması, yatırım teşviklerini kısması resesyona zemin hazırlıyor.

Çünkü gelir ve kurumlar vergisi presisi olarak tasarruflardan ödenir. Vergiler özel sektörde tasarrufun azalmasına neden olur. Tasarrufun azalması yatırımların da azalması demektir. Bu şartlarda yabancı ve yerli, yeni ve yenileme ve tamamlayıcı yatırımlar daralır. Yatırımların daralması üretimin düşmesi demektir.

Yatırımlarda devlet desteğinin kısması da aynı etkiyi yapar.

Aslında devlet vergilerle cebri tasarruf yaratır. Eğer bizim hükümet bu vergileri yatırımlarda, üretim ve verimlilik artışında kullansaydı, özel sektörde kısılan tasarruf fazlasıyla telafi edilmiş olurdu. Ama Mehmet Şimşek, bütçede yatırım artışı olmayacağını söylemişti. Bu durumda hükümet özel sektörde kısıyor, gelen vergiyi safafata, saraylara, yandaşlara ve popülizme kullanıyor. Bu irasyonellik devam ederse, resesyon kaçınılmaz olur.

KALAN VADEYE GÖRE KISA VADELİ DİŞ BORÇ STOKU

	2023	2024
TOPLAM	71.7	71.7
ÖZEL SEKTÖR (%)	50.0	50.0
Devlet	21.7	21.7
Bankalar	10.0	10.0
Finansal Kurumlar	10.0	10.0
Diğer	10.0	10.0
TOPLAM	71.7	71.7
ÖZEL SEKTÖR (%)	50.0	50.0
Devlet	21.7	21.7
Bankalar	10.0	10.0
Finansal Kurumlar	10.0	10.0
Diğer	10.0	10.0

BAŞKAN BAHÇIVAN MECLİS TOPLANTISINDA ISO 500'Ü DEĞERLENDİRDİ

Enflasyon, bilançolarda geçici illüzyon yaratıyor

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin 2024 yılı Haziran ayı olağan toplantısının açılışında konuşan Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, **ISO 500** araştırmasının sonuçlarını değerlendirdi. Risk ve fırsatların birlikte görülmesi gerektiğine dikkat çeken Bahçivan, "Öyle ki bugün teknoloji odaklı, sürdürülebilir yeşil ekonominin, yaratıcılığın ve katma değerli ürünlerin öne çıktığı yeni üretim tarzı sürecinde biz **sanayicileri yeni** fırsatlar kadar riskler de bekliyor. Yeni çağın üretim sürecine yönelik hazırlıklarımızı ve değişimlerimizi böyle bir anlayışla yönetmemiz çok faydalı olacaktır" dedi.

ISO 500'de üretimden satışların 2023 yılında yüzde 42,1 artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktığını ifade eden **Erdal Bahçivan**, "Yaşayan küresel talep, 6 Şubat depremleri ve seçimler sonrasında ekonomi politikalarında yaşanan değişimin belirleyici olduğu nu söyleyebiliriz" diye konuştu.

"Ar-Ge'ye daha fazla odaklanılmalı"

ISO 500'deki Ar-Ge harcaması yapan kuruluşların sayısına 2018'e kadar kademeli bir şekilde yaşanan artışın daha sonra durağanlaştığını vurgulayan Bahçivan, "Bu durum **sanayimizin** teknoloji ve yenilik üretebilen bir yapıya kavuşabilmesi için

ISO 500 araştırmasını değerlendiren **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, "Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz" dedi.

Ar-Ge'yi daha çok odağına alması gerektiği gerçeğini değiştirmiyor" dedi.

ISO 500 mikro laboratuvar gibi görülmeli

Geçen yıl **ISO 500** araştırmasını, yaşanan büyük deprem felaketinin yol açtığı 'mücbir sebep hali' nedeniyle eylül ayında açıkladıklarını hatırlatan Bahçivan, "**ISO 500**'ün 2023 sonuçlarını bir anlamda 'finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı' gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görmeliyiz. Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz.

ISO 500'ün temel göstergelerinin bize söylediği de bu. Bizim reel

'Yüksek teknolojinin artması sevindirici'

ISO 500'ün teknoloji yoğunluğuna göre katma değer performansını ortaya koyan göstergelerini her yıl büyük bir hassasiyetle takip ettiklerine dikkat çeken **Erdal Bahçivan**, "2023 yılında bizleri en çok sevindiren gelişmelerden biri de bu alanda yaşandı. Yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 33,9 ile halen orta-düşük teknoloji yoğunluklu sektörler olsa da bu payın önceki yıla göre 3,8 puanlık belirgin bir düşüş kaydettiğini görüyoruz. Benzer şekilde düşük teknoloji yoğunluklu **sanayilerin** payı da 0,2 puanlık azalışla yüzde 28,7'ye gerilemiş. Buna karşılık orta-yüksek teknoloji **sanayiler** grubunun payı 3,1 puan artışla yüzde 30,3'e yükselirken, yüksek teknoloji yoğunluklu **sanayiler** grubunun payı ise 0,9 puan artışla yüzde 7,1 çıkarak belirli bir ivmelenmeye işaret etti" görüşünü paylaştı.

sektör olarak yaşadıklarımız bir yana; yüksek enflasyonun kamu maliyesi, mali dünya ve hepsinden de önemlisi toplumda yaratmış olduğu hasar büyük. Çünkü enflasyon sadece ekonomik bir hasar değil, sosyolojik, psikolojik ve en önemlisi ahlaki, etik bir etki de yaratıyor" görüşünü dile getirdi.

"Üretimin sürdürdüğünü göstermesi çok değerli"

ISO 500'ün bu yılki sonuçlarının iç ve dış ekonomik konjoktüre bağlı olarak biraz karamsar olabileceğini ifade eden **Erdal Bahçivan**, "Ama Türk **sanayisinin** en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir. Finansal istikrarın yeniden kazanılarak, yüksek enflasyonun yenilmesi halinde **sanayimizin** ülke ekonomisine katkılarının ar-

tarak devam edeceğinden hiçbir kuşku duymuyorum. Paylaştığımız tablo, her fırsatta dile getirdiğimiz sürdürülebilir, istikrarlı ve kaliteli büyüme için finansal istikrarın ne kadar önemli olduğunun bir göstergesi olarak görülmelidir" diye konuştu.

TÜRKİYE'NİN
500 BÜYÜK **SANAYİ**
KURULUŞU
2023

İSO İLK 500'E GİREN FİRMALARIMIZI TEBRİK EDİYORUZ

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından her yıl açıklanan, 'Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu-2023' araştırmasının sonuçlarına göre Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi (ÇOSB) 20 katılımcı firması ile listede yer aldı. Türkiye'nin sanayi konusundaki en kapsamlı ve uzun soluklu çalışmasında yer almayı başaran 20 Bölge firmasını tebrik ediyorum.

Açıklanan bu sonuçların ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Bölgemiz firmaları ile şartlar ne olursa olsun ekonomimizi; yatırım, istihdam, üretim, inovasyon vesürdürülebilirlik kodağında büyötmeye devam edeceğiz. Üretim, ihracat ve istihdam üssü ÇOSB'yi gelecek yıllarda İSO ve TİM araştırmalarında daha fazla firmayla temsil etmeye çalışacağız.

Bu vesileyle, başta bu listeye giren firmalarımız olmak üzere tüm katılımcı firmalarımıza başarılar, sağlıklı ve bol kazançlı günler diliyorum.

ÇOSB Yönetim Kurulu Adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Eyüp SÖZDİNLER

2023/ İSO İLK 500'DE YER ALAN ÇOSB FİRMALARI

	2023	2022	Kuruluş Adı	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	7	8	Arçelik A.Ş.	99.861.023.084
2	22	23	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	46.373.169.756
3	73	125	Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	15.598.946.872
4	77	77	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	14.976.980.254
5	125	144	Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	10.877.691.798
6	160	231	Deva Holding A.Ş.	8.847.671.964
7	206	185	Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	7.047.432.686
8	217	222	Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	6.772.991.502
9	222	313	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	6.655.881.910
10	223	224	Jotun Boya San. ve Tic. A.Ş.	6.626.784.464
11	234	229	Hema Endüstri A.Ş.	6.220.389.846
12	241	186	Koroza Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	6.001.556.232
13	316	237	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	4.769.600.685
14	378	411	World Medicine İlaç San. ve Tic. A.Ş.	3.959.155.358
15	407	385	Samet Kalıp ve Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	3.611.693.851
16	412	481	Yılmaz Redüktör San. ve Tic. A.Ş.	3.570.474.023
17	423	-	Korel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	3.467.064.997
18	441	-	Humanis Sağlık A.Ş.	3.358.874.774
19	462	-	Hattat Traktör San. ve Tic. A.Ş.	3.180.483.566
20	471	393	Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	3.136.054.635

EBSO BAŞKANI YORGANCILAR'DAN ISO 500 YORUMU:

İzmirli firmaların ihracat kasının gücünü gördük

İstanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan 2023 yılı Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu çalışması içerisinde 74 **Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO)** üyesi yer aldı. Geçen yıl 80 **EBSO** üyesinin listeye girdiğini belirten **EBSO** Başkanı **Ender Yorgancılar** "Merkezi İstanbul, Ankara veya başka şehirlerde olup, aynı zamanda üretimleri İzmir'de olduğu için üyemiz olan firmalar bu sayıya dahil edilmiştir" dedi. **ISO 500** listesindeki kuruluşların yaklaşık yüzde 15'ini **EBSO** üyesi firmaların oluşturduğuna dikkat çeken Yorgancılar, "Yıl içerisinde özellikle ihracatçılarımızı zorlayan mevzuat değişimleri ve kur baskısı altında dahi 100 büyük firmanın ihracatı yüzde 22 artarken, aksine 500 büyük firmanın yüzde 2,9 daralma söz konusu olmuştur. Burada İzmirli firmalarımızın ihracat kasının ne kadar güçlü olduğunu bir kez daha görmekteyiz" dedi.

Bu sene enflasyon düzeltmesinin devreye girmesi ile bilanço üzerindeki etkilerinin her iki çalışmada da net olarak ortaya çıktığını belirten Yorgancılar "Parasal olmayan kıymetli varlıklarda etkisi incelendiğinde; 100 büyük firmanın borçları %54,5, 500 büyük firmanın %59,8 artarken, asıl etki özkaynaklarda görülmüş, artış 100 büyük firmada %329, 500 büyük firmada da %245 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, zorlu süreç her iki çalışmada da satış karlılığını geriletmiştir. 100 büyük firmada satış karlılığı %7,6'ya, 500 büyük firmada %8,5 seviyesine gerilemiştir. Enflasyon düzeltmesinin etkisi borç/özkaynak oranına da yansı-

mış ve borç bulmanın, finansman teminin güçleştiği bir dönemde, 100 büyük firmada oran %74'e, 500 büyük firmada %54,5'a kadar gerileyerek, bugüne kadar ki en olumlu sonuçlar elde edilmiştir" diye konuştu.

"KDV alacağı için acil çözüm noktasına gelinmiştir"

Faiz oranlarındaki artışa da değinen Yorgancılar "Faiz oranlarındaki yüksek artış, 2023 yılında finansman giderlerini 100 büyük firmada %72 oranında, 500 büyük firmada da %57 oranında artırırken, finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı; 100 büyük firmada %36, 500 büyük firmada %57'lere çıkartmıştır. Yani, firmalarımız finansman giderlerini faaliyet karları ile karşılamaya devam etmektedir. Mali kırılganlıkları devam eden firmalarımız, belirsizlik ortamında ar-ge'ye de yeterince kaynak ayıramamıştır. Bununla birlikte; finansman teminin her gün daha da zorlaştığı bir süreçte devreden KDV'nin artan yükünün, şirketlerin devleti fonlamasının devam ettiğini her iki çalışma da teyit etmiştir. 100 büyük firmada devreden KDV yükü %97 artarken, 500 büyük firmada %36,5 artmıştır. Bugün 30 milyar dolar olduğu ifade edilen KDV alacağı için artık acil çözüm noktasına gelinmiştir" dedi.

GerekPMİ gerekse **sanayi** üretim endeksindeki seyrin üretimde yavaşlama sinyali verdiğiğine işaret eden Yorgancılar, "Sorunların giderilerek, **sanayimizin** rekabet gücünü artırıcı politikalara ivedilikle ihtiyaç vardır" görüşünü dile getirdi. İZMİR EKONOMİ

EN BÜYÜKLERİN YÜZDE 20'Sİ GIDA SEKTÖRÜNDE

Istanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'nın sonuçlarına göre, en büyük 500 şirket 24 sektörde toplandı.

Söz konusu araştırmada en fazla şirketin yer aldığı sektör 100 firmayla gıda ürünleri oldu. Gıda ürünleri sektöründeki şirket sayısı önceki yıla göre 6 adet artmış oldu. Gıdayı 74 şirketle ana metal sanayi, 47 şirketle motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı takip etti.

Listede, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatından 35, elektrikli teçhizat imalatından 34, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatından 30, tekstil ürünlerinin imalatından 26, kauçuk ve plastik ile fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) sektörlerinden 19'ar şirket yer aldı. Tekstil sektöründen listeye giren şirket sayısının 32'den 26'ya, kimyasalların ve

kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe faaliyet gösteren şirket sayısının da 40'tan 35'e düşmesi dikkati çekti.

Listedeki diğer sektörler ve şirket sayıları

Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı 17, kâğıt ve kâğıt ürünleri 12, giyim 10, madencilik ve taş ocaklığı ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı 9, bilgisayarlar, elektronik ve optik ürünlerin imalatı 8, diğer ulaşım araçlarının imalatı ise 7 şirketle listede kendine yer buldu.

İçeceklerin imalatı ve ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) 6, kök

kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, mobilya ve diğer imalatlardan 4'er, tütün ürünlerinden ise 2 şirket listeye girdi.

Ana metal sanayi üretimden satışlarda zirvede

İSO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasında listeye giren şirketlerin üretimden satışlarının 2023'te 2022'ye göre yüzde 42,1 artarak, 6,3 trilyon liraya yükseldiği belirtilmişti. Listede yer alan şirketler incelendiğinde, üretimden satışlarda başı 1,1 trilyon lirayla ana metal sanayi çekti.

İkinci sırada, 47 şirketin İSO 500 listesine girdiği motorlu kara taşıtı, treyler (römork), ve yarı treyler (yarı römork) imalatı yapan işletmeler yer aldı. Söz konusu şirketlerin geçen yıl

151 FİRMAYLA İSTANBUL İLK SIRADA

► İSO 500'de yer alan kuruluşların bağlı olduğu odalar incelendiğinde 151 firmayla İSO en büyük paya sahip oldu. İstanbul'u, 45 kuruluşla Ankara Sanayi Odası, 38'er kuruluşla Ege Bölgesi Sanayi Odası ve Kocaeli Sanayi Odası, 29 kuruluşla Gaziantep Sanayi Odası, 16 kuruluşla Bursa Ticaret ve Sanayi Odası ve 14 kuruluşla da Kayseri Sanayi Odası izledi.

üretimden satışları 1 trilyon lirayı aştı.

Geçen yıl İSO 500'de en çok şirketle yer alan gıda sektöründeki 100 işletmenin üretimden satışları 780,5 milyar lira oldu. Onu 764,8 milyar lirayla kök kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı yapan şirketleri, 400,1 milyar lirayla elektrikli teçhizat imalatı yapan şirketler takip etti.

İlk 500'de gıda firmalarının yükselişi sürüyor

İSO 500'de gıda firmalarının yıldızı her yıl daha da fazla parlıyor. Listede gıda ve içecek firması sayısı 106'ya ulaştı. Listeye yeni giren 36 firmanın 8'ini gıda firmaları oluştururken, listede en çok yükselenlerin ilk 5'inde 4 gıda firması yer aldı.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Pandemiyle birlikte gıda sektörünün öneminin anlaşılmasıyla beraber, bu alanda faaliyet gösteren firmalar da büyümelerini sürdürüyor. Gıda firmalarının bu alanda yatırıma yönelmesinin yanı sıra holdinglerin de özellikle tarım üretimi için yatırım yapması dikkat çekiyor. Gıda firmalarının büyümesi ve etkinliği Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşlarının belirlendiği **İSO 500** listesine de yansıyor. İlk 500'de gıda firmaları üst sıralara yükselirken, yine listeye giren yeni firma sayısında da artış yaşanıyor. 2022 yılında **İSO 500**'de yer alan gıda ve içecek imalatı yapan firma sayısı 94 iken, 2023 yılında ise listede 100 firma gıda ve 6 firma da içecek imalatı olmak üzere sektörden toplamda 106 firmaya yer aldı. Ayrıca listeye yeni giren 36 firmanın 8'ini gıda firmaları oluştururken, listede en çok yükselenlerin ilk 5'inde 4 gıda firması bulunuyor.

Et ve yemek firmaları listeye damga vurdu

Listede et firmalarının yanı sıra yemek sektöründe faaliyet gösteren firmaların yükselişi dikkat çekiyor. Et alanında faaliyet gösteren devlet kurumu Et ve Süt Kurumu, 284 sıra yükselerek 122'nci sıraya yükseldi. Pınar Entegre Et ve Un **Sanayi** ise 109 sıra yükselerek, 375'inci sıraya yükseldi. Diğer yandan yemek alanında faaliyet gösteren firmaların yükselişi de listeye damgasını vurdu. İSS Hazır Yemek Üretim ve Hizmet firması listede 185 sıra yükselerek, listede 289'uncu sıraday yer aldı. Sofra Yemek Üretim ve Hizmet firması ise listede 82 sıra yükselerek 184'üncü sırada yer aldı. Genel olarak gıda ve içecek sektöründe faaliyet gösteren firmaların yükselişini sürdürdü.

Ar-Ge harcamalarında gıda ve içecek firmaları ilk sırada
İlk 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı 2023'te 265 olurken bu şirketler içinde gıda ve içecek firmaları 42 ile en üst sırada yer aldı. Söz konusu firmaların 2023 yılında Ar-Ge harcamaları 906 milyon 766 bin lira olarak açıklandı.

"Gıda sanayimizin gücü her yıl artarak devam ediyor"

Türkiye Gıda **Sanayi** İşverenleri Sendikası (TÜGİS) Yönetim Kurulu Başkanı Kaan Sıdar, "Gıda endüstrisine baktığımızda ise gıdayı işleme ve paketieme teknolojilerindeki yenilikler, ürünlerde artan kalite, dijitalleşme ve otomasyon uygulamaları

üretim süreçlerimizi daha verimli hale getiriyor. Gıda **sanayimiz** gücünü pandemi döneminde bize bir kez daha göstermişti. Bu güç, her geçen yıl artarak devam ediyor. Ülkemizin tarım, gıda ve içecek sektörü yılın ilk üç ayında 7,01 milyar dolar ihracat gerçekleştirdi" diye konuştu.

EN ÇOK YÜKSELEN 5 FİRMA

2023	Firma	Değişim
192	Schmid Pekintaş Güney Enerjisi sistemleri	307
122	Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü	284
189	İSS Hazır Yemek Üretim ve Hizmet	185
200	Verde Yağ Besin Maddeleri	184
278	Ofi Tarım Sanayi	181

KOÇ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. DEMİRALP: Esas yapılması gereken konulmuş vergileri toplamak

İSO Meclisi'nde düzenlenen panelde konuşan Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp, enflasyonu düşürmek için para politikasının maliye politikasıyla desteklenmesi gerektiğini söyledi. Demiralp, "Türkiye'nin kapsamlı bir kalkınma paketine ihtiyacı var. Ayrıca yeni vergi getirmek değil, konulmuş vergileri toplamak önemli" dedi.

Mehmet Hanefi GÜLEL

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Haziran 2024 Meclisi Toplantısı dün gerçekleştirildi. İSO 500 Büyük 2023 Verileri'nin analiz edildiği Meclis Toplantısı sonrası düzenlenen panelde konuşan Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp, enflasyonu düşürmek için para politikasının önemine dikkat çekti. Demiralp, "Ancak bu maliye politikasıyla destelenmeli. Bunun için kapsamlı bir kalkınma paketine ihtiyaç var" dedi. Son günlerde gündeme gelen vergi paketine de değinen Demiralp, "Esas yapılması gereken konulmuş vergileri toplamak, kayıt dışına odaklanmak ve alamadığın vergileri almak. Gelişmiş ülkelerde dolaylı vergilerin payı %30. Gelişmekte olan ülkelerde ise bu oran %50'lerde. Bizde ise %70'lere ulaşıyor" şeklinde konuştu.

Hizmetler sanayiden hızı büyüdü

Gayrisafi yurtiçi hasılının 4 bileşeni olduğunu ifade eden Demiralp, bunları, 'tüketim, yatırımlar, hükümet harcamaları ve net ihracat' olarak tanımladı. Demiralp, "Şimdi hangi kalemler daha hızlı büyümüş de sanayinin payı bu kadar düşük kalmış diye düşünecek olursak zaten tüketimin payı yaklaşık 4/3'ünü oluşturuyor. Dolayısıyla tüketimde düşüş olması lazım.

Tüketimin de yine alt sektörlerine baktığımız zaman hizmetler sektörü çok hızlı büyümüş. Yüksek enflasyon dönemlerinde hizmetlerin imalat sektörüne göre daha hızlı büyüdüğünü görüyoruz. İlave olarak sağlık ya da eğitim gibi kalemlerin fiyatları %100'ün üstünde de artsa çocuğunuzun okula devam etmesi için diğer harcamalarınızda kısımaya gidiyorsunuz. Yurt içi hasıla büyümesine rağmen sanayinin payının düşmesi, tüketim kategorisinin rolünü gösteriyor. Yatırımlar da yine yüksek enflasyon ortamından etkileniyor" dedi. Enflasyonun kendi başına bir belirsizlik yarattığını ve yatırımcının önünü göremediğinde yatırım istahının düştüğünü kaydeden Demiralp, "Yurt içi hasılının son birleşeni olan ihracat, yurt dışı kaynaklı. 2023'te Avrupa büyümesinin oldukça düşük olduğunu gördük. Bütün bunları topladığımız zaman 2023 genelinde neden sanayinin gayrisafi yurtiçi hasıla büyümesinin ge-

risinde kaldığını görüyoruz. Yani özetleyecek olursam bu esasen bizim hatalarımızdan kaynaklı enflasyondan oldu. Eylül 2021'de yeni ekonomi modeline geçerken 'sanayi odaklı bir büyüme modeline geçiyoruz' dedik. Fakat atılan adımlar faizi düşürerek bir kurgulama hatasıyla başlayıp enflasyonun kontrolünden çıkmasına neden oldu. Maalesef iki sene sonunda enflasyonla mücadele konusunda artık doğru adımlar atılmaya başlandı" diye konuştu.

2024'ü etkileyecek 5 neden

İSO 500 sonuçlarına baktığımızda ekonominin bir özeti olduğunu ifade eden Bilkent Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Kara, sanayi sektörünü 2024 yılı için etkileyen 5 tane faktörün olduğunu belir-

terek, bunları 'zayıflayan iç talep, ılımlı artan dış talep, yüksek finansman maliyetleri, reel olarak değerlendirilen TL ve enflasyon kadar artan ücretler' olarak sıraladı. Bütün bu gelişmelerin bazılarının lehimize, bazılarının aleyhimize değiştiğini ifade eden Kara, "Böyle bir ekonomik program içerisinde reel sektörü etkileyen bileşenler nasıl olacak diye bakarsak, daha zorlayacak bir döneme doğru giriyoruz. Bu böyle olmalı mı diye sorarsanız, bu bir tercih. Benim gördüğüm şu anda iyileştirilmesi gereken taraf şu; çok fazla Türk lirasında reel değerlendirme üzerinden bir dezinflasyon yapmaya çalışıyoruz. Bu da vakit geçtikçe sürdürülebilir olmayan bir patikaya doğru bizi taşıyabilir" ifadelerini kullandı.

Faizler eylülde sonra düşer

Topkapı Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu ise faizlerin eylül ayından itibaren inmesi yönündeki beklentinin oluştuğunu

Geçici tedbirlerin faturası ağır oluyor

İSO Başkanı Erdal Bahçıvan, sürdürülebilir, istikrarlı ve kaliteli büyüme için finansal istikrarın önemli olduğunu söyledi. Bahçıvan, "2022'de gereğinden fazla iyimser olan tablonun 2023'te aynı boyutta olmayacağını hepimiz kabul ediyoruz. İstikrarlı bir iyileşme ve sürdürülebilir finansman kalitesi her zaman bizim için en önemli öncelikler. Geçici ve belli dönemlere bağlı iyileşmelerin de belli bir süre sonra tüm topluma ve en başta da sanayicilere fatura çıkardığını her zaman gördük. 2023'te de bunu görmeye başladığımızı şu anda rahatlıkla söyleyebilirim" diye konuştu.

söyledi. Aslanoğlu, "2025 için Merkez Bankası'nın enflasyon hedefi yüzde 14. Bence çok iddialı bir hedef. Faizin inmesi gerekiyor. Tabloyu görmeden, net resmi görmeden, faizlerin inmesi lazım. Yani ekonominin yavaşlaması lazım. Soğuması lazım ki biz esas sorunu çözerek daha pozitif tarafa yönelelim. Merkez Bankası da ağustos enflasyonunu gördükten sonra faiz indirebilir" dedi.

Zorluklara rağmen **sanayimiz** başarılı'

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin haziran ayı olağan toplantısı, "İSO 500 Büyük 2023 Verileri Işığında **Sanayimizin** ve Ekonomimizin Risk ve Fırsatlarıyla Birlikte Bugününü, Geleceğini Değerlendirmek" başlığıyla yapıldı. İktisat dünyasının önde gelen akademisyenlerinin de katıldığı toplantının açılışında konuşan

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, şu noktaya dikkat çekti: "Türk **sanayisi** bir taraftan deprem, seçimlerin yarattığı siyasi belirsizlik ve diğer taraftan yüksek enflasyonun yarattığı sorunlarla mücadele ettiği 2023'te, bütün zorluklara rağmen başarılı bir performans sergiledi. Finansal istikrarın yeniden kazanılarak, yüksek enflasyonunun

yenilmesi halinde **sanayimizin** ülke ekonomisine katkılarının artarak devam edeceğinden hiçbir kuşku duymuyorum." • **Ekonomi Servisi**

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK ŞİRKETİNDEN

100 TANESİ GIDA SEKTÖRÜNDEN

ISO tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'na göre, gıda sektörü 100 şirketle ilk sırada yer alırken, 74 firmayla ana metal sanayi ikinci sıraya yerleşti.

■ **İSTANBUL Sanayi Odası (ISO)** tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 Araştırması'nda en fazla şirketin yer aldığı sektör 100 firmayla gıda ürünleri oldu. Gıda ürünleri sektöründeki şirket sayısı önceki yıla göre 6 adet artmış oldu. **Gıdayı 74 şirketle ana metal sanayi, 47 şirketle motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı takip etti.** Listede, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatından 35, elektrikli teçhizat imalatından 34, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatından 30, tekstil ürünlerinin imalatından 26, kauçuk ve plastik ile fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) sektörlerinden 19'ar şirket yer aldı. Tekstil sektöründen listeye giren şirket sayısının 32'den 26'ya, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe faaliyet gösteren şirket sayısının da 40'tan 35'e düşmesi dikkatli çekti.

ANA METAL SANAYİ ÜRETİMDEN SATIŞLARDA ZİRVEDE

Listeye giren şirketlerin üretimden satışlarının 2023'te 2022'ye göre yüzde 42,1 artarak, 6,3 trilyon liraya yükseldiği belirtilmişti. Listede yer alan şirketler incelendiğinde, üretimden satışlarda başı 1,1 trilyon lirayla ana metal sanayi çekti. İkinci sırada, 47 şirketin ISO 500 listesine girdiği motorlu kara taşıtı, treyler (römork), ve yarı treyler (yarı römork) imalatı yapan işletmeler yer aldı. Söz konusu şirketlerin geçen yıl üretimden satışları 1 trilyon lirayı aştı. Geçen yıl ISO 500'de en çok şirketle yer alan gıda sektöründeki 100 işletmenin üretimden satışları 780,5 milyar lira oldu. Onu 764,8 milyar lirayla kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı yapan şirketleri, 400,1 milyar lirayla elektrikli teçhizat imalatı yapan şirketler takip etti.

İSTANBUL 151 FİRMAYLA İLK SIRADA

ISO 500'de yer alan kuruluşların bağlı olduğu odalar incelendiğinde 151 firmayla ISO en büyük paya sahip oldu. İstanbul'u, 45 kuruluşla **Ankara Sanayi Odası**, 38'er kuruluşla **Ege Bölgesi Sanayi Odası** ve **Kocaeli Sanayi Odası**, 29 kuruluşla Gaziantep **Sanayi Odası**, 16 kuruluşla Bursa Ticaret ve **Sanayi Odası** ve 14 kuruluşla da Kayseri **Sanayi Odası** izledi. **AA**

ISO 500 LİSTESİ GAZETELERDEYDİ

Rakamlar aynı, dünyalar farklı

2023 yılı ISO 500 açıklandı. Gazetelerin manşetleri ise dünya görüşlerinin ne kadar farklı olduğunu gösterdi. Evrensel işçilerin yaşadıklarını manşete taşıırken, Dünya gazetesi patronların kâr hirsını aktardı.

Gözde TÜZER
İstanbul

İstanbul Sanayi Odası, 2023 yılı ISO 500 listesini yayımladı. Koç Grubuna ait tüm firmalar istisnasız basamak atlarken, otomotiv sektörü yükselenler arasında.

Evrensel haberi manşetinde verirken "Nefes kesen kâr" başlığını kullandı. Evrensel, patronların 1 yılda işçi başına ortalama 1 milyon 166 bin lira kâr elde ettiğini vurgulayarak "Firmaların son iki yıllık kârı yüzde 300'ü aştı. Bu 'göz kamaştırıcı' artışın yaratıcısı işçiler ise isyanda: Bizim nefesimiz kesil-

di!" dedi. "Ücretlere temmuz zammı şart" diyen Evrensel işçi görüşlerine de yer verdi: "Faturalarımızı, kiramızı ödeyemiyoruz, çocuklarımıza meyve, süt, et hiçbir şey alamıyoruz. Kış daha da zor olacak. Nefes almamız için temmuzda zam şart."

Evrensel işçi ve emekçilerin yanında yer alırken, patronların gazetesi "Dünya" farklı görüşteydi.

Dünya "Sanayi enflasyona yenildi" ve "Deprem gölge düşürdü, ihracat yüzde 2.9 geriledi" manşetiyle bayilerde yer aldı. Dünya'ya göre; ISO 500'ün 2023 sonuçlarına göre, sanayi sektörü yüzde 0.8, imalat sanayi de yüzde 1.6 büyümeye ile genel

ekonomik göstergelerin gerisinde kaldı. ISO 500'ün üretimden satışlarının artışı, enflasyonun altında kaldı ve reel olarak gerileme gösterdi. Geçen yıl sanayi sektörünün ihracatı ise yüzde 2.9 düştü.

HER İŞÇİDEN AYLIK 93 BİN LIRA KÂR PATRONA YETMEDİ

Dünya'nın "Enflasyona yenildi" dediği patronların 500 şirketinin faaliyet kârı 937 milyar lirayı aştı. Bu patronlar her bir işçiden aylık 93 bin lira kâr elde etti. Ortalama işçinin net ücreti ise 28 bin lira oldu. İstihdam artış oranı yüzde 1.9 ile geçmişe göre çok düşük kaldı. Şir-

ketlerin aldığı teşvik arttı, ödedikleri vergi enflasyonun altında kaldı.

Dünya ise bu rakamları görmeye patronların kâr hirsına odaklandı. ISO 500'de üretimden satışlar 2023 yılında 6 trilyon 375 milyar TL olurken yıllık artış hızı yüzde 42.1 artmış oldu. 2022 yılında ise üretimden satışların artış hızı yüzde 119 olarak açıklanmıştı. Tüketici enflasyonu ile arındırıldığında üretimden satışlar reel olarak yüzde 13.8 gerilemiş oldu.

YENİ ŞAFAK 'BÜYÜME' DEDİ

AKP iktidarının gazetesi Yeni Şafak ise konuya bambaşka bir yerden baktı. "Büyüme" ve "üretim" vurgusu yapan gazete "Sanayi üretimle büyüdü" başlığını kullandı. Yeni Şafak "2023'te Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketinin üretimden satışları yüzde 42.1 artışla 6.4 trilyon liraya yükseldi. Sanayi devlerinin faaliyet kârı ise yüzde 39.7 artışla 937 milyar lira oldu" dedi.

AKİT'İN YENİ HEDEFİ: KOÇ

Akit gazetesinin hedefi ise "Koç Grubu" oldu. "Ülke Koç'a, Koç CHP'ye çalışıyor" diyen Akit "ISO'nun listesi, Koç'un; hazzetmediği, her platformda yerden yere vurduğu AK Parti'nin ekonomiye kattığı ivmeyle büyüdüğünü net şekilde ortaya koydu" ifadelerini kullandı.

PLASTİKTE kârlılık eridi

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) tarafından yayınlanan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2023 yılı listesinde plastik sektörünün performansını değerlendiren Plastik Sanayicileri Derneği (PAGDER) Yönetim Kurulu Başkanı Kenan Benliler, "Ortalama dolar kurunun yüzde 43 oranında arttığı bir ortamda ilk 500 sanayi kuruluşu içerisinde yer alan plastik sektörü temsilcilerinin döviz bazında cirolarını korumakta zorlandığı, karlılıklarda ise erime yaşandığı görüldü." dedi.

